

**Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
“Вінницька академія безперервної освіти”**

**Кафедра екології, природничих
та математичних наук
Магістерська кваліфікаційна робота на тему:**

**ВПЛИВ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ЕКОЛОГІЧНУ
ПОВЕДІНКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ КЗВО «ВІННИЦЬКА
АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕВНОЇ ОСВІТИ»**

Роботу виконала:

Шимчишина Яна Василівна

Науковий керівник:

*Маляр О.І., кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогічних наук,
професійної та початкової освіти*

КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”

Актуальність теми

Для студентів, які навчаються на еколога, гармонізація психоемоційної сфери є не тільки шляхом до власної цілісності, а й професійною вимогою. Сьогодні студенти відзначають психологічне здоров'я як самоцінність і віддзеркалення повного психічного благополуччя, що впливає на успішну діяльність, когнітивну та вольову сфери, взаємодію з оточуючими. Через розуміння своїх емоцій та почуттів, вміння їх виражати та розпізнавати в інших, людина може вибудовувати здорові відносини та впливати на свою діяльність. Проте на шляху до психологічного благополуччя, студент може зіштовхнутися зі стресогенними факторами, такі як: навчання та іспити, кібербулінг в соціальних мережах, пандемією, що спричинена Covid-19, війною. Ці фактори можуть впливати на благополуччя психоемоційної сфери студентів. Дані проблеми зумовлюють детальне та комплексне дослідження психоемоційної сфери здобувачів вищої освіти, що на даний момент знаходиться ще на початковому етапі. Психоемоційне здоров'я людини напряму залежить від її емоційної компетентності. Остання є набором вмінь, які необхідні студентам-психологам у їхній подальшій діяльності. Тому для студентів важливо зрозуміти структуру своєї психоемоційної сфери аби вміти відновлювати та зберігати її благополуччя під час проходження етапу професійної ідентифікації, на який можуть впливати негативні фактори.

Мета магістерської кваліфікаційної роботи -

визначити основні фактори впливу психоемоційної сфери на екологічну поведінку та можливість її корекції у студентів-екологів.

Завдання магістерської кваліфікаційної роботи:

1. Провести теоретичний аналіз значення психоемоційної сфери та розвитку екологічної поведінки у студентів;
2. Виявити взаємозв'язок компонентів психоемоційної сфери та смисложиттєвих орієнтацій досліджуваних;
3. Виявити зв'язок між емоціональною спрямованістю студентів та елементами психоемоційної сфери у контексті екологічної поведінки ;
4. Проаналізувати особливості зв'язку показників психоемоційної сфери та особистісних особливостей студентів- екологів;
5. Визначити можливість корекції психоемоційної сфери студентів- екологів із застосуванням «Програми психолого-педагогічної корекції тривожності студентів та її вплив на екологічну поведінку».

Об'єкт дослідження – особливості розвитку психоемоційної сфери.

Предмет дослідження – структура психоемоційної сфери та її вплив на екологічну поведінку у юнацькому віці.

Методи дослідження:

- методи теоретичного аналізу наукової літератури: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація джерел з проблеми психоекоційної сфери та екологічної поведінки здобувачів вищої освіти.

- емпіричний метод використовували у вигляді психодіагностичного інструментацію (методика «Діагностики психоемоційного здоров'я особистості» Дембо-Рубінштейна (в модифікації А. В. Кічук; «Тест смисложиттєвих орієнтацій» Д. Крамбо, Л. Махолік (в модифікації Д. О. Леонтьєва); 16-факторний особистісний опитувальник Р.Б. Кетелла; тест «Самооцінка психічних станів» Г. Айзенка; методика діагностики емоційної спрямованості Б.І. Додонова; методика оцінки рівня реактивної особистісної тривожності (Ч.Д. Спілберг, Ю.Л. Ханін)).

Експериментальна база дослідження.

Дослідження проводилося на базі КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти». В дослідженні взяли участь 50 студентів віком від 17 до 21 років, що навчаються на кафедрі екології, природничих та математичних наук. У роботі було застосовано наступні методи математико-статистичної обробки даних: Т-критерій Вілкоксона, коефіцієнт кореляції Пірсона, факторний аналіз.

Теоретичне значення полягало у розкритті суті поняття «психоемоційної сфери», дослідження впливу даної сфери на екологічну поведінку та врахування індивідуально-психологічними особливостями у пізньому юнацькому віці.

Практичне значення результатів полягає в апробації методів формування психоемоційної сфери та її впливу на екологічну поведінку. Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на Міжнародній науково-практичній конференції “Vin Smart Eco” (Вінниця, 2023), на засіданнях круглих столів з питань природозбережувальної роботи (КЗ ВАБО, 2022-2023).

Публікації:

Шимчишина Я.В. Вплив психоемоційного навантаження на екологічну поведінку студентів. “Vin Smart Eco”. За науковою редакцією Мудрака О.В. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (18-20 травня 2023, м. Вінниця, Україна). Вінниця: КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”, 2023. С. 157-200.

Збірник наукових праць

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
“ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ”

Випуск №3(36)

НАУКОВИЙ ВІСНИК

“Vin Smart Eco”

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ III МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
18-20 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

Вінниця
2023

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТРУКТУРИ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЮНАЦЬКОМУ ВІСІ

З'ясовано, аби дослідити вплив психоемоційної сфери на діяльність студентів, необхідно включити у розгляд компоненти психоемоційної сфери та окреслити характер студентської діяльності, описавши притаманні їй властивості, що, в свою чергу, також мають значний вплив на психоемоційну сферу. Виходячи з цього, досліджуються як компоненти психоемоційної сфери, а саме:

- когнітивна складова (процедурні знання, що отримуються через дії, інтелект, та ін.);
  - особистісні особливості (мотивація, ціннісно-орієнтаційна структура особистості, характеристика Я-концепції);
  - комунікаційна складова (перцептивна довіра та адекватність у спілкуванні, комунікаційна обізнаність);
  - регулятивна складова (цілепокладання, самоконтроль, суб'єктивна активність);
  - професійна складова, яка включає професійні якості, базові знання та ключові компетенції.
- так і професійна складова, яка включає професійні якості, базові знання та ключові компетенції.

Досліджено, що приділяється увага таких особистісних вмінь фахівця, як: емоційний самоконтроль, саморегуляція, емоційна стабільність, направленість до збалансованості та благополуччя в міжособистісних стосунках.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ У КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У СТУДЕНТІВ

Описано характеристику методів дослідження. Проведено аналіз особливостей взаємозв'язку показників психоемоційної сфери та особистісних особливостей студентів-екологів через виявлення зв'язку компонентів психоемоційної сфери та смисложиттєвих орієнтацій.

З'ясовано, що емоційна спрямованість, яку ми досліджували у студентів-екологів у попередньому розділі, відіграє важливу мотиваційну роль у діяльності людини, адже особистість діє для задоволення певних потреб та проживання емоцій, що є для неї цінними. Тому, через вплив емоційної спрямованості на діяльність та поведінку студентів-екологів можна вважати, що вона є одним із основних аспектів психоемоційної сфери.

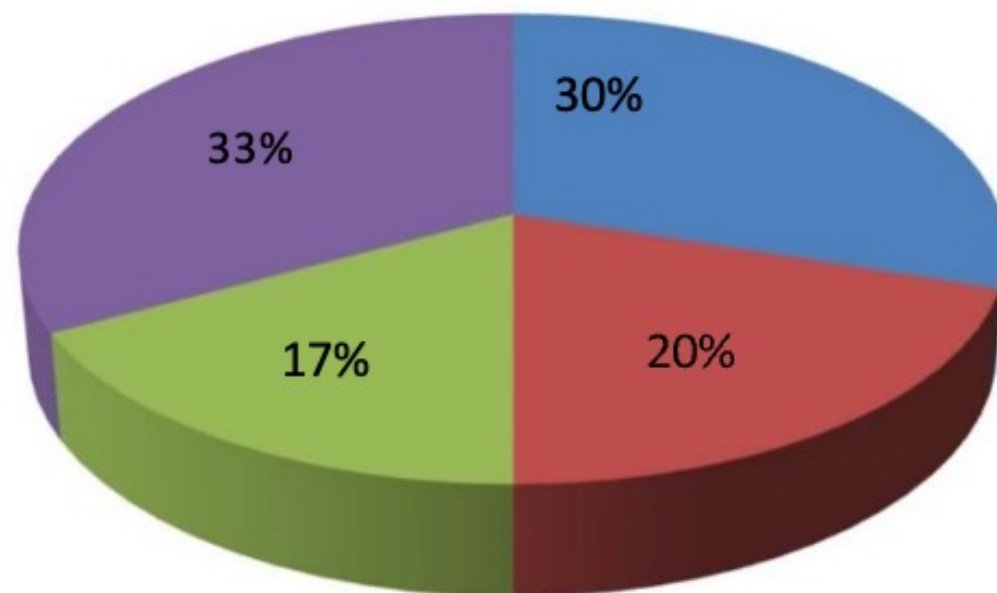
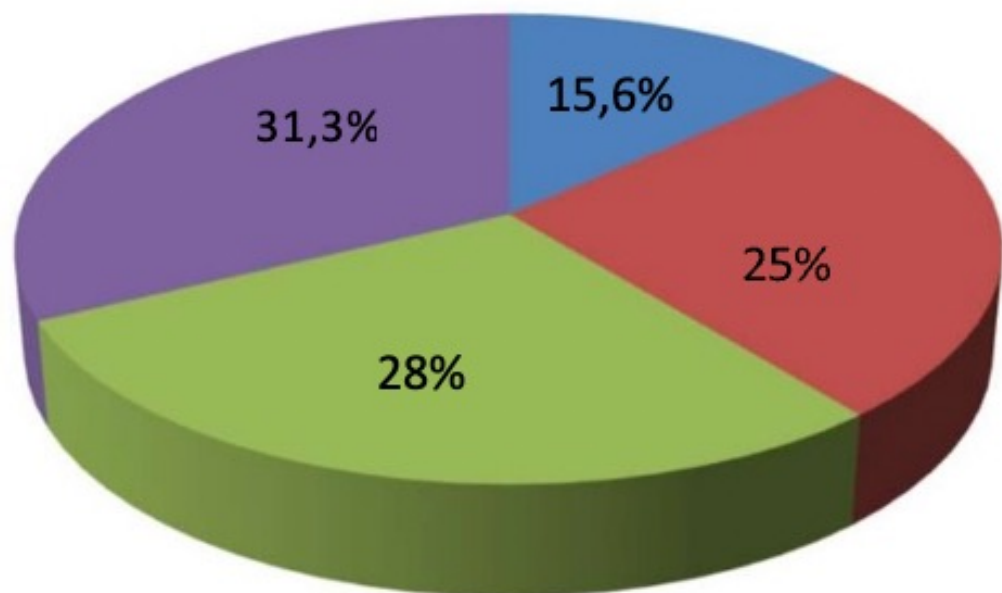
Важливо відмітити вплив смисложиттєвих орієнтацій цінностей на визначення психологічних станів, що виникають в залежності від процесу навчання та ситуацій, що можуть бути стресовими та впливати на стан студентів.

РОЗДІЛ 3. РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ

12

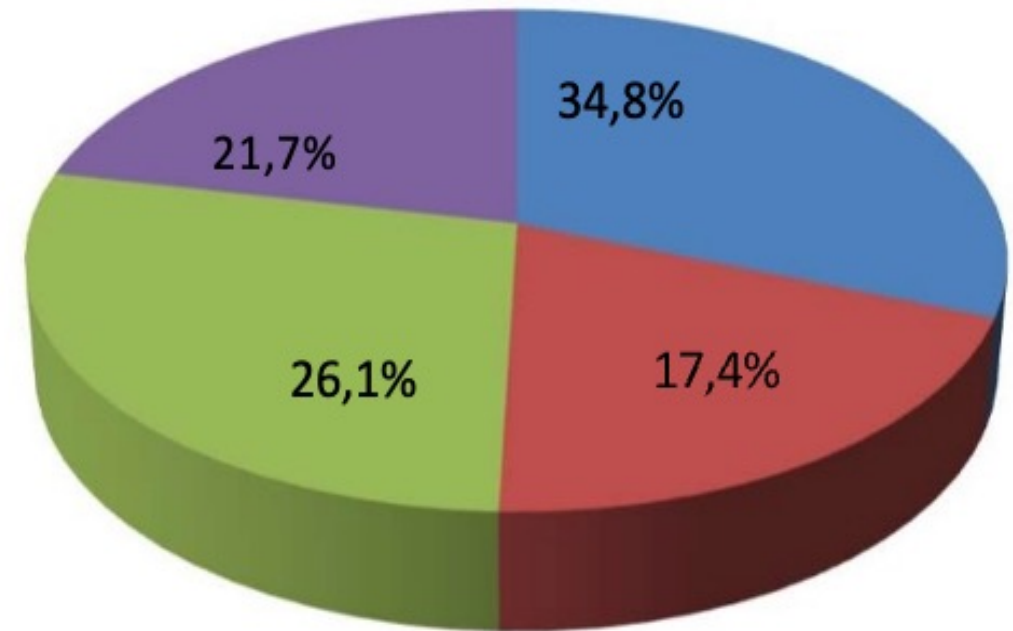
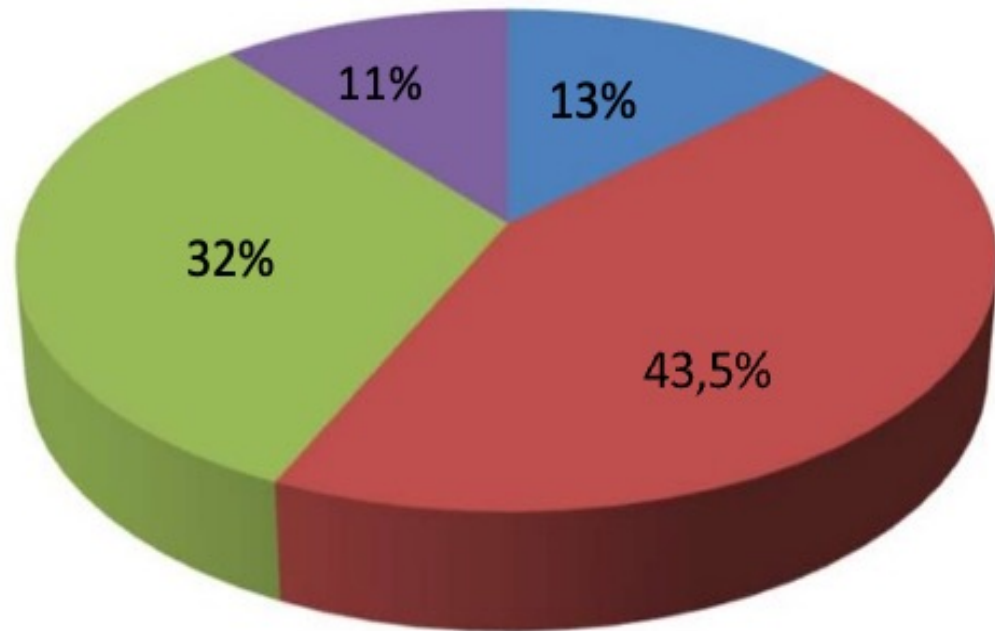
Виявлено основи структури психоемоційної сфери студентів-екологів. Для дослідження ролі переживань, що виникають у студентів під час їх взаємодії один з одним та з оточуючими, соціальної змістовності цих переживань та їх роль в психоемоційній сфері особистості, ми дослідили взаємозв'язок між компонентами психоемоційної сфери та емоційними спрямованостями, що відображають певні сфери життя, що є важливими для підтримання благополуччя психоемоційної сфери на етапі професійного становлення. Ціннісні переживання, які відображають емоції, стани по відношенню до потреб, які є цінними для людини, є важливим в контексті дослідження психоемоційної сфери людини. Досліджено зв'язок між рівнем тривожності та емоційною стійкістю у зрілому юнацькому віці. Вибір студентства як об'єкта дослідження, пояснюється тим, що студентське життя сповнене надзвичайних та стресогенних ситуацій, що викликають розвиток страхів, тривожності та емоційної напруги. Здебільшого, у студентів тривожність розвивається через великий потік інформації, через відсутність системної роботи у семестрі і, зазвичай, під час сесії починається її загострення. Студенти, які здобувають професії, які спрямовані на взаємодію з людьми, повинні мати певні психологічні якості, одними з них є помірна тривожність і емоційна стійкість.

Рівні психоемоційного здоров'я за критерієм компонентного складу групи хлопців до і після експерименту, %:

■ - середній; ■ - нижчий за середній; ■ - низький; ■ - високий

Рівні психоемоційного здоров'я за критерієм компонентного складу групи дівчат до і після експерименту, %:

■ - середній; ■ - нижчий за середній; ■ - низький; ■ - високий

Висновки

Згідно з встановленою метою та завданнями магістерської кваліфікаційної роботи було проаналізовано джерела літератури та проведено дослідження та корекційна робота, направлені на вивчення структури психоемоційної сфери. У результаті дослідження можна зробити такі висновки: У джерелах літератури психоемоційну сферу студента визначають як динамічну властивість, що несе в собі з одної сторони ресурсність особистості, ніби зберігаючи особливості «Я-концепції» студента в нових, стресових для нього ситуаціях, а з іншої — що визначає його роль у соціумі, подальшу активність. Проте вивчення структури психоемоційної сфери сучасного студента та її впливу на діяльність ще продовжується. Виявлений взаємозв'язок компонентів психоемоційної сфери з такими особистісними особливостями студентів як: емоційна стійкість та зрілість, саморегуляція, а також товариськість, необхідний соціальний показник. Ці особливості складають основу їх психоемоційної сфери та допомагають в пошуку індивідуальних методів її збереження та покращення від впливу стресових ситуацій. Виявлені особистісні особливості дублюють основні важливі характеристики здоров'я психоемоційної сфери. Визначений взаємозв'язок компонентів психоемоційної сфери особистості та альтруїстичною, комунікативною, практичною, гностичною та естетичною емоційною спрямованістю. Так, емоції, що виникають у зв'язку з потребою допомагати оточуючим, постійного обміну враженнями та комунікацією, а також пов'язані з діяльністю особистості та пізнанням, встановленням гармонії з навколишнім світом та з собою, є притаманними студентам-екологам на даному етапі їх становлення та сприяє благополуччю психоемоційної сфери. Виявлений взаємозв'язок таких смисложиттєвих орієнтацій як: цілі в житті, процес життя, та компонентів психоемоційної сфери відображають наявність у студентів випереджувальної стратегії поведінки у нових ситуаціях, отримання позитивних емоцій від життя та діяльності, тобто навчання та відіграють роль у професійному та особистісному становленні студента-еколога, адже сприяють самореалізації, відштовхуючись від їх емоційних та ціннісних потреб.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!